

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

«Затверджую»

Заступник директора з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи

 Т. М. Марченко

«30» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДИСКУРСИВНІ ПРАКТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Українська мова і література
Додаткова спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література). Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни «**Дискурсивні практики української мови**» для здобувачів денної форми здобуття освіти освітньо-професійної програми **Середня освіта (Українська мова і література). Психологія.**

«Дискурсивні практики української мови» належить до циклу обов'язкових навчальних дисциплін. Мова навчання – українська.

Розробник:

Тітова Ольга Борисівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри української філології
Протокол № 11 від «28» червня 2022 р.

Завідувач кафедри української філології доц. Т. М. Радіонова

Схвалено Науково-методичною радою Горлівського інституту іноземних мов
Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова проф. Т. М. Марченко

ЗМІСТ

1.	Опис навчальної дисципліни	3
2.	Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3.	Очікувані результати навчання	7
4.	Програма навчальної дисципліни	9
5.	Структура навчальної дисципліни	11
6.	Теми семінарських занять	13
7.	Теми лабораторних занять	13
8.	Самостійна робота	13
9.	Методи навчання	14
10.	Методи оцінювання	14
11.	Критерії оцінювання рівня знань і умінь здобувачів	15
12.	Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти	16
13.	Методичне забезпечення	16
14.	Рекомендована література	17
	Основна	
	Допоміжна	17
	Інформаційні ресурси	21

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3; 2	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2; 1		1-й	2-й
Індивідуальне науково- дослідне завдання –		Семестр	
Загальна кількість годин: 90; 60		2-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: II семестр – аудиторних – 2 , самостійної роботи – 2,7 ; III семестр - аудиторних – 4 , самостійної роботи – 1, 78	Освітній рівень: другий (магістерський)	16 год.	10 год.
		Практичні	
		20 год.	18 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		54 год.	32 год.
		Індивідуальні завдання:	
		– год.	
		Вид контролю:	
Екзамен	Залік		
Пререквізити: загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти («Практикум з української мови», «Сучасна українська літературна мова», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Інформаційно-комунікаційні технології в галузі»; «Педагогічна психологія»).			

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний зміст дисципліни «**Дискурсивні практики української мови**» містить комплекс тем, спрямованих на вдосконалення лінгвістичної, навчально-стратегічної, прагматичної, міжкультурної та професійної компетенції майбутніх професіоналів. Дисципліна знайомить здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з різноманітними дискурсивними практиками української мови, сприяє виробленню навичок опису ситуацій спілкування з урахуванням соціальних і психологічних характеристик мовців, їхніх стратегій і тактик, конвенцій, типів мовленнєвих дій і мовних форм їхнього вираження. Мовне спілкування розглядається як багаторівневе явище – у соціальному, комунікативному й лінгвістичному аспектах.

Мета дисципліни – удосконалити лінгвістичну компетенцію здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти; сформувати системні знання з дискурсології; розвивати навички вільного коректного використання майбутніми професіоналами мовних засобів у широкому спектрі дискурсивних практик із домінантою прагматичної, міжкультурної та професійної компетенції; формувати освічену творчу особистість.

Завдання:

- забезпечити засвоєння базових понять теорії дискурсу;
- активізувати вміння студентів користуватися виражальними засобами української мови відповідно до комунікативної ситуації;
- сприяти формуванню найвищого мотиваційно-прагматичного рівня володіння мовою;
- удосконалити навички критично-креативного мислення та комп'ютерної грамотності;
- спонукати до свідомого, послідовного й систематичного дотримання принципів академічної доброчесності.

У результаті опанування навчальної дисципліни «**Дискурсивні практики української мови**» здобувачі повинні знати:

- типологію дискурсу та властивості окремих типів дискурсу;
- різні типи дискурсу і тексту, типи мовлення і висловлювань;
- кореляцію понять стиль – текст – дискурс;
- особливості створення цілісних і зв'язних текстів;
- тактики трансформування створеного автором писемного наукового тексту в його усно-інформативний різновид, пристосований до сприймання в аудиторії;
- основи й техніки наукового редагування, саморедагування, перекладання наукових праць;
- правила та засоби контролю за дотриманням принципів академічної доброчесності;
- аналізувати та систематизувати думки вчених, критично аналізувати їх, аргументовано обстоювати власну позицію, дотримуватись правил цитування;
- застосовувати механізми протидії академічній недоброчесності та корупції.

Здобувачі вищої освіти мають уміти:

- визначати особливості різних типів дискурсу;
- інтерпретувати та продукувати тексти різних жанрів відповідно до екстралінгвістичних особливостей комунікативної ситуації;
- встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між фактами та явищами, робити необхідні узагальнення й висновки;
- планувати мовленнєву поведінку, ураховуючи дискурс-категорії;
- прогнозувати перебіг розвитку та інформаційний зміст дискурсу;
- обирати відповідний ситуації спілкування тип дискурсу, використовувати лексичні, стилістичні та жанрові ресурси мови для забезпечення цілісності та зв'язності дискурсу;
- застосовувати в мовленнєвій практиці власний досвід і знання, здобуті під час вивчення інших дисциплін;
- вести бесіди на професійні теми;
- навчатися чесно.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Дискурсивні практики української мови» передбачає формування та розвиток ключових програмних компетентностей, зокрема

інтегральної:

здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання і проблеми в галузях середньої освіти та психології, що передбачає застосування концептуальних галузевих знань, здійснення інновацій та/або проведення досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог;

загальних:

- здатності спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатності генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним;
- здатності вчитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання в практичних ситуаціях, здатності до адаптації та дії в новій ситуації, здатності застосовувати м'які навички (soft skills) у професійній діяльності;
- здатності до проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатності застосовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній та науковій діяльності;
- здатності розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети;
- здатності мислити абстрактно, аналізувати, синтезувати, узагальнювати й систематизувати;
- здатності до проведення досліджень на відповідному рівні;

фахових:

- здатності самостійно опановувати нові знання за спеціальністю, оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- вільного володіння категоріально-понятійним інструментарієм у галузі філологічної, методичної та психологічної науки для використання у професійній діяльності;

- здатності виконувати різні види лінгвістичного, літературознавчого аналізу, здатність до опанування технології роботи з фаховим текстом;
- здатності адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової та міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах;
- здатності виконувати науково-дослідницькі проекти з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань; брати участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).

Зазначені компетентності деталізують такі **програмні результати навчання:**

- здійснювати самостійний пошук, оброблення, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації та професійно важливих знань із різних джерел;
- пропонувати креативні рішення на основі систематизації знань предметної області, використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях, зокрема, під час лінгвістичних та літературознавчих аналізів текстів, творчих письмових робіт, практичної діяльності тощо;
- уміти планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі, дотримуючись правил професійної етики та академічної доброчесності;
- ефективно використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної педагогічної науки, лінгвістики та літературознавства;
- володіти комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті;
- знати сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ № 1 (II семестр)

Змістовий модуль № 1. Теоретико-методологічні основи дискурсології

Тема 1. Наукові парадигми сучасного мовознавства. Поняття дискурсу. Дискурс у лінгвістичних розвідках

Дискурсологія як наука. Підходи до тлумачення дискурсу. Тракткування дискурсу у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві. Розмежування тексту та дискурсу. Поняття дискурсивної практики

Тема 2. Типологія дискурсу

Критерії розрізнення типів і підтипів дискурсу. Соціолінгвістичні типи дискурсу. Прагмалінгвістичні типи дискурсу.

Тема 3. Комунікативні аспекти діалогічної взаємодії в дискурсі

Комунікація та спілкування. Основні засоби комунікації. Прагматичні та гендерні аспекти комунікації.

Змістовий модуль № 2. Науковий дискурс: структурно-семантичні та прагматичні особливості

Тема 4. Поняття наукового дискурсу

Специфіка наукового дискурсу. Зміст та обсяг поняття «мовленнєві жанри». Первинні та вторинні жанри наукового дискурсу. Інтертекстуальність. Прецедентні тексти. Гіпертекст. Засоби вираження спеціальних реалій, категорій, понять.

Тема 5. Стилiстичні та лексико-граматичні особливості письмового наукового дискурсу

Стилiстично грамотне професійне мовлення. Лексичні особливості наукової мови. Граматичні особливості наукового тексту. Синтаксис наукової мови. Питання синтаксичної синоніміки в наукових текстах

Тема 6. Усне наукове мовлення

Мовна репрезентація наукового знання у світовому науковому просторі. Мовна особистість доповідача. Електронна презентація наукового виступу.

Тема 7. Сутність і принципи академічної доброчесності та професійної комунікації

Академічна доброчесність: визначення та інституційні засади. Поняття інтелектуальної власності та плагіату. Академічна культура як основа успішної професійної комунікації.

ЗАЛІКОВИЙ модуль № 2 (III семестр)

Змістовий модуль № 1. Провідні дискурсивні стратегії й тактики мовленнєвої поведінки

Тема 1. Комунікативні стратегії й тактики різних типів дискурсу
Дискурсивні стратегії: проблема семантики. Стратегія й тактика мовленнєвої поведінки. Інституційний дискурс як різновид сучасної професійно зумовленої комунікативної системи.

Тема 2. Педагогічний дискурс

Взаємодія як педагогічна категорія. Педагогічні тексти як комунікативна проблема. Тактико-стратегічний потенціал педагогічного дискурсу. Поняття «критичне мислення» та його сутність в психолого-педагогічній науці.

Тема 3. Дискурс медіаосвіти

Головні поняття медіаосвіти. Типи маніпуляцій та захист від них. Методика шкільної медіаосвіти.

Тема 4. Дискурсивна компетентність учителя-словесника

Компетентнісний підхід в освіті. Складові дискурсивної компетентності вчителя.

Тема 5. Наукова робота вчителя-філолога в сучасній школі

Сутність поняття «педагогічне дослідження». Види наукових педагогічних досліджень. Їхня специфіка та можливості. Аналіз тексту в педагогічному дискурсі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	с.р.	інд.		л	п	лаб.	с.р.	інд.
Заліковий модуль 1 (II семестр)												
Змістовий модуль № 1. Теоретико-методологічні основи теорії комунікації												
Тема 1. Наукові парадигми сучасного мовознавства. Поняття дискурсу. Дискурс у лінгвістичних розвідках	12	2	2		8							
Тема 2. Типологія дискурсу	12	2	2		8							
Тема 3. Комунікативні аспекти діалогічної взаємодії в дискурсі	12	2	4		6							
Разом за змістовим модулем 1	36	6	8		22							
Змістовий модуль № 2. Науковий дискурс: структурно-семантичні та прагматичні особливості												
Тема 4. Поняття наукового дискурсу	14	2	4		8							
Тема 5. Стилистичні та лексико-граматичні особливості письмового наукового дискурсу	16	4	4		8							
Тема 6. Усне наукове мовлення	12	2	2		8							
Тема 7. Сутність і принципи академічної доброчесності та професійної комунікації	12	2	2		8							
Разом за змістовим модулем 2	54	10	12		32							
Усього годин	90	16	20		54							
Заліковий модуль 2 (III семестр)												
Змістовий модуль № 1. Провідні дискурсивні стратегії й тактики мовленнєвої поведінки												
Тема 1. Комунікативні стратегії й тактики різних типів дискурсу	10	2	2		6							
Тема 2. Педагогічний дискурс	12	2	4		6							
Тема 3. Дискурс медіаосвіти	12	2	4		6							
Тема 4. Дискурсивна компетентність учителя-словесника	12	2	4		6							
Тема 5. Наукова робота вчителя-філолога в сучасній школі	14	2	4		8							
Разом за змістовим модулем 1	60	10	18		32							
Усього годин	60	10	18		32							

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заліковий модуль 1 (II семестр)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Дискурсологія як наука. Поняття дискурсу. Дискурс у лінгвістичних розвідках.	2
2.	Типологія дискурсу	2
3.	Комунікативні аспекти діалогічної взаємодії в дискурсі	2
4.	Комунікативні стратегії й тактики мовленнєвої поведінки	2
5.	Поняття наукового дискурсу	2
6.	Стилістичні та лексико-граматичні особливості письмового наукового дискурсу	4
7.	Засоби вираження спеціальних реалій, категорій, понять	2
8.	Електронна презентація наукового виступу	2
	Разом:	20

Заліковий модуль 2 (III семестр)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Комунікативні стратегії й тактики різних типів дискурсу	2
2.	Педагогічний дискурс	2
3.	Дискурс медіаосвіти	2
4.	Поняття «критичне мислення» та його сутність в психолого-педагогічній науці	4
5.	Дискурсивна компетентність учителя-словесника	4
6.	Наукова робота вчителя-філолога в сучасній школі	4
	Разом:	18

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Заліковий модуль 1 (II семестр)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наукові парадигми сучасного мовознавства. Поняття дискурсу. Дискурс у лінгвістичних розвідках	8
2.	Типологія дискурсу	8
3.	Комунікативні аспекти діалогічної взаємодії в дискурсі	6
4.	Поняття наукового дискурсу	8
5.	Стилістичні та лексико-граматичні особливості письмового наукового дискурсу	8

6.	Усне наукове мовлення	8
7.	Сутність і принципи академічної доброчесності та професійної комунікації	8
	Разом:	54

Заліковий модуль 2 (III семестр)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Комунікативні стратегії й тактики різних типів дискурсу	6
2.	Педагогічний дискурс	6
3.	Поняття «критичне мислення» та його сутність в психолого-педагогічній науці	6
4.	Дискурсивна компетентність учителя-словесника	6
5.	Наукова робота вчителя-філолога в сучасній школі	8
	Разом:	32

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Словесний (традиційна, проблемна, лекція-візуалізація, лекція-бесіда, бінарна), проблемний, дослідницький, частково-пошуковий, інтерактивно-комунікативний (участь у вебінарах, круглих столах, конференціях), дискусійний («мозкові штурми», дебати, дискусії, презентації; робота в групах), навчання через дослідження.

10. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний / підсумковий контроль (усний, письмовий, тестовий із використанням платформ Moodle, Mentimeter, Kahoot!), самоконтроль, самооцінка; захист проєктів, ІНДЗ, презентація, інфографіка; залік, екзамен.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЗНАТЬ І УМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **відмінно (100)**, якщо він:

- має сформовані сучасні прагматичні знання про структуру, закономірності та найважливіші аспекти дискурсології та мовної комунікації виявляє міцні вміння й навички аналізувати мовний матеріал;
- визначає особливості різних типів дискурсу;
- вільно володіє спеціальною термінологією;
- може чітко сформулювати дефініції, використовуючи лінгвістичну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальної дисципліни, її мету та завдання;
- вдало застосовує мовну інтуїцію, аргументовано доводить власну думку;
- виявляє науковий інтерес до дисципліни;
- рівень мовленнєвої культури високий.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **відмінно (95)**, якщо він:

- виявляє глибоке розуміння структури і складових дискурсології; основних принципів, правил й конвенцій безконфліктного спілкування;
- визначає особливості різних типів дискурсу;

- уміє аргументовано доводити власну думку, здатний системно аналізувати, виявляючи достатній рівень сформованості аналітичного й систематичного мислення;
- виявляє науковий інтерес до дисципліни, але не включається до дослідницької діяльності;
- дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження;
- має практичні навички в комунікативному аналізі;
- рівень мовленнєвої культури досить високий.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **відмінно (90)**, якщо він:

- виявляє глибоке розуміння основних понять і категорій дисципліни,
- визначає особливості різних типів дискурсу;
- уміє аргументовано доводити власну думку, здатний системно аналізувати текст як знакову форму мовної комунікації;
- виявляє вміння самостійної побудови комунікативних ситуацій різних типів і форм;
- володіє спеціальною лінгвістичною термінологією;
- має практичні навички в комунікативному аналізі;
- рівень мовленнєвої культури достатній.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **добре (85)**, якщо він:

- виявляє належний рівень сформованості аналітичного і синтетичного мислення;
- визначає особливості різних типів дискурсу;
- достатньо повно аналізує тексти різних типів і форм комунікації;
- відповідь аргументована, ілюстрована вдалими прикладами,
- виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати власні судження, навести приклади;
- володіє спеціальною лінгвістичною термінологією, але припускається негрубих помилок теоретичного й практичного характеру;
- рівень мовленнєвої культури достатній.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **добре (80)**, якщо він:

- виявляє розуміння основних понять і категорій із дисципліни;
- визначає особливості різних типів дискурсу;
- має практичні навички в комунікативному аналізі, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми;
- володіє спеціальною лінгвістичною термінологією, припускаючись незначних помилок теоретичного й практичного характеру;
- може систематизувати набуті знання, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань;
- рівень мовленнєвої культури достатній, але наявні незначні мовленнєві помилки.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **добре (75)**, якщо він:

- виявляє розуміння основних понять і категорій із дисципліни, припускаючись незначних помилок;
- має уявлення про головні проблеми сучасної теорії мовної комунікації, але знання мають загальний характер, іноді не підкріплені прикладами;
- уміє логічно, грамотно і переконливо сформулювати власну думку, концептуально чітко побудувати виклад матеріалу із запропонованої теми;
- володіє практичними вміннями і навичками відповідно до вимог дисципліни;
- рівень мовленнєвої культури достатній, але наявні незначні мовленнєві помилки.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **задовільно (70)**, якщо він:

- добре володіє навчальним матеріалом, спроможний із незначною сторонньою допомогою аналізувати, узагальнювати, реконструювати його;

- виявляє розуміння основних понять і категорій дисципліни, розкриває їхній взаємозв'язок, виявляючи достатній рівень сформованості аналітичного і синтетичного мислення;
- володіє спеціальною термінологією поверхово, допускає значну кількість помилок теоретичного й практичного характеру;
- рівень мовленнєвої культури достатній, але наявні мовленнєві помилки.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **задовільно (65)**, якщо він

- не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом;
- має недостатній рівень сформованості аналітичного і синтетичного мислення під час аналізу мовного матеріалу;
- припускається суттєвих помилок у виконанні практичних завдань, але спроможний усунути їх за допомогою викладача;
- рівень мовленнєвої культури достатній, але наявні значні мовленнєві помилки.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **задовільно (60)**, якщо він

- не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом;
- має недостатній рівень сформованості аналітичного й синтетичного мислення під час комунікативного аналізу тексту;
- мовлення відзначається недостатньою осмисленістю і логічністю, бідністю словника, значною кількістю фактичних помилок;
- рівень мовленнєвої культури низький.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **незадовільно (55)**, якщо він

- не вміє вільно, логічно, аргументовано, чітко висловлюватись;
- не вміє виконувати комунікативний аналіз тексту відповідно до уніфікованих схем та зразків;
- рівень мовленнєвої культури низький, наявні значні мовленнєві помилки;
- не володіє спеціальною термінологією.

Здобувач вищої освіти одержує оцінку **незадовільно (35 і менше)**, якщо він

- не вміє виконувати комунікативний аналіз тексту відповідно до уніфікованих схем та зразків;
- робить грубі фактичні помилки;
- допускає значну кількість мовленнєвих помилок;
- не володіє спеціальною термінологією.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною (мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89	добре		B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74	задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків

60–66			Е	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35–59	незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1–34			F	з обов'язковим повторним курсом

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальна оцінка в II семестрі складається з суми балів за контрольні точки, контрольні роботи змістових модулів, набраних упродовж навчального семестру та оцінки за усну відповідь на екзамені.

Загальна оцінка в III семестрі складається з суми балів за контрольні точки та контрольні роботи змістових модулів, набраних упродовж навчального семестру.

У разі, якщо здобувач вищої освіти не набрав необхідної залікової суми балів (60 балів), залік або екзамен складається у спеціально відведений навчальним розкладом час в усній формі.

II семестр

Поточний контроль					Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
КТ1	КРЗМ 1	КТ 2	КРЗМ2		
20	10	20	10	60 +40 (іспит)	

Кількість КТ – 2

коефіцієнт КТ – 0,2

кількість КРЗМ – 2

коефіцієнт КРЗМ – 0,1

III семестр

Поточний контроль та самостійна робота				Сума
КТ 1	КТ2	КТ 3	КРЗМ	
20	20	20	40	100 (залік)

Кількість КТ – 3

Коефіцієнт КТ – 0,2

Кількість КРЗМ – 1

Коефіцієнт КРЗМ – 0,4

Кількість ЗМ – 1

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Викладання дисципліни «Дискурсивні практики української мови» забезпечене робочою програмою навчальної дисципліни, силабусом, електронними конспектами лекцій, планами практичних занять, презентаціями, навчальними тестовими завданнями, основними електронними підручниками та посібниками, науковими публікаціями, зокрема й розробника програми.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація. Київ : Центр навч. л-ри, 2004. 472 с.
2. Балабан О. О. Дискурс-теорії і дискурс-аналіз: історія і перспективи. URL: <http://surl.li/kltoj>
3. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології: навч. посіб. Ф. С. Бацевич. Київ : Академія, 2006. 248 с.
4. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 344 с.
5. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: колект. моногр. / за наук. ред. І. С. Шевченко. Харків : Константа, 2005. 356 с.
6. Загнітко А. П. Актуальні проблеми текстової лінгвістики: закономірності внутрішньо-текстової організації. *Лінгвістичні студії : зб. наук. праць* / укл.: Анатолій Загнітко (наук. ред.) та ін. Донецьк: ДонДУ, 1999. Вип.5. С. 95-110.
7. Корольов І. Р. Типологія дискурсу в сучасній лінгвістиці. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського*. 2011. Вип. 15. С. 109-119.
8. Мікрюкова К. О. Дискурсологія: навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни. Миколаїв, 2017. 122 с.
9. Ларькіна М. Інституційний дискурс як соціолінгвістичний феномен. URL: <http://surl.li/kltou>.
10. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
11. Пентиліук М. Текст і дискурс у перспекції сучасної лінгвістики *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Лінгвістика: зб. наук. праць. Херсон: ХДУ, 2012. Випуск 16. С. 13-19.
12. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ: Видавничий центр «Київський університет», 1999. 308 с.
13. Радзієвська Т. В. Комунікативно-прагматичні аспекти текстотворення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. філол. наук: спец. 10.02.15. Київ, 1999. С. 8-10.
14. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: підруч. О. О. Селіванова. Черкаси : Вид-во Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.
15. Семенов О. М. Культура роботи вчителя-дослідника з текстом наукової комунікації. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2013. № 11. С. 2-8.
16. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 240 с.
17. Чрділелі Т. В. Дискурсивні студії. Курс лекцій для підготовки докторів філософії денної форми навчання зі спеціальності 035 Філологія. Кременчук. 2019. 72 с.
18. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 312 с.

Допоміжна література

1. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого. Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. Київ-Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С.25-34.
2. Гуманітарні технології : конспект лекцій / [за ред. В. В. Різуна]. Київ : Видавничий дім "KM Academia", 1994. 60 с.
3. Гунчак В.М., Чепига, М. П. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності і поблажливості. Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Львів, 2011. Т. 13, № 3 (49). С. 14-23.
4. Добко Т. Університет, академічна культура і забезпечення якості. Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту : навч. посіб. Львів. Манускрипт, 2014. С. 58-68.
5. Довідник з академічної доброчесності для школярів / уклад. М.В. Григор'єва, О.І. Крикова, С.Г. Певко; за заг. ред. О.О. Гужви. 3-є вид., випр. і доп. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 66 с. URL: <http://surl.li/kltpz> (дата звернення: 02.04.2019).
6. Жанри наукового дискурсу. URL: <http://surl.li/kltpa>.
7. Змістово-композиційна структура та мовностилістична специфіка наукових текстів різних жанрів. URL: <http://surl.li/kltpg>.
8. Матвеева Л. Л. Культурологія: Курс лекцій : навч. посіб. Київ : Либідь, 2005. – 512 с.
9. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навч. посіб. Київ: ВЦ "Академія", 2007. 306 с.
10. Москаленко А. З., Губерський Л. В., Іванов В. Ф. Основи масово-інформаційної діяльності: підруч. Київ : Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка, 1999. 634 с.
11. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
12. Тітова О. Б. Дискурсивний підхід до навчання студентів сучасної української мови. Східнослов'янська філологія: Від Нестора до сьогодення: матеріали VI Міжнар. наук. конф. (Бахмут, 10 квітня 2018 р.). Бахмут: Вид-во Б. І. Маторіна. 2018. С. 190-192.
13. Тітова О.Б. Методика навчання письмовому науковому дискурсу здобувачів вищої гуманітарної освіти. *Науковий лінгвістичний дискурс: фактор адресата: колективна монографія* / Відп. редактор А. Р. Габідулліна. – Слоб'янськ: Типографія Бориса Маторіна. 2018. 310 с.
14. Тітова О.Б. Засоби формування академічної грамотності як основи інституційного дискурсу. *Scientific and pedagogic internship "Philological education as a component of the education system in Ukraine and EU countries"*: Internship proceedings, March 25 – April 5, 2019. Wloclawek, Republic of Poland. С. 93-95.
15. Тітова О. Б. Наративні ресурси періодів-розповідей на рівні художнього тексту. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. № 46, т. 3, С. 109-112 (Збірник включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України зі спеціальності 035 «Філологія» на підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 1471 від

26.11.2020 р. (додаток 3). Видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща).

16. Titova Olga, Radionova Tetiana. Media education and development of critical thinking of future language teachers. *Kelm (Knowledge, Education, Law, Management)*. № 3 (47). 2022. P. 36-41.

Інформаційні ресурси

1. <http://journalib.univ.kiev.ua/>.
2. <http://imi.org.ua/>.
3. <http://newukraineinstitute.org/project/90>.
4. <http://osvita.mediasapiens.ua/>.
5. <http://osvita.ua/vnz/reports/culture/12120/>.
6. <http://pidruchniki.ws/>.
7. <http://www.zn.kiev.ua/nn/show/472/44309/>.
8. <http://www.zn.kiev.ua/ie/show/600/53536/>.
9. <http://www.zn.kiev.ua/ie/show/604/53819>.